

ปัญหาและความเป็นมาของปัญหา

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) ซึ่งถือเป็นแผนหลักสำหรับใช้ในการพัฒนาประเทศ ได้ปรับแนวความคิดจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539) ที่เน้นการพัฒนาเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว มาเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยถือว่าคนเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญสำหรับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2540 : 5)

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ หมายถึง การสร้าง การเปลี่ยนแปลงในตัวบุคคล ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงในด้านทัศนคติ ความเชื่อ และพฤติกรรม การพัฒนาจะเกิดขึ้นไม่ได้ ถ้าไม่มีกลไกที่สามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ต่อเนื่องและคงทน (เสถียร เขยประทับ, ม.ป.ป : 28)

วัฒนา พุทธางกูรานนท์ (2531 : 1) ได้ชี้ให้เห็นว่า ในปัจจุบันนี้สื่อมวลชนมีบทบาทอย่างสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการกำหนดพฤติกรรมและทัศนคติ การพัฒนาประเทศจึงต้องอาศัยสื่อมวลชนเป็นเครื่องมือสร้างการเปลี่ยนแปลงในสังคม สอดคล้องกับพັນธิ์ เขยจรรยา, เมตตา วิวัฒนาภูล และถิรพันธ์ อนุวัชศิริวงศ์ (2538 : 179) ที่ได้กล่าวว่า สื่อมวลชนเป็นเครื่องมือในการพัฒนาที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านพฤติกรรมของบุคคล นอกจากนี้ สุพิน ปัญญาภัก (2530 : 150) ได้กล่าวว่าปัญหาของสังคมจะแก้ไขให้หมดไปหรือบรรเทาเบาบางลงไปได้ ต้องอาศัยกลไกของระบบสื่อสารมวลชนซึ่งเป็นเครื่องมือของภาคประชาสัมพันธ์

นอกจากสื่อมวลชนจะมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาดังกล่าวแล้ว ในปัจจุบันการสื่อสารมวลชนยังมีบทบาทและมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนอีกด้วย ประชาชนสามารถรับข่าวสารต่างๆ จากวิทยุ โทรทัศน์ หรือ หนังสือพิมพ์ และใช้ประโยชน์ได้อย่างรวดเร็ว กล่าวได้ว่าผู้รับข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็วหรือสามารถเชื่อมโยงข่าวสารต่างๆ ได้ จะได้เปรียบเพราะทำให้รู้จักการฝึกข้อมูลเพื่อการตัดสินใจและสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้อย่างรวดเร็วก่อให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตในสังคม

วิทยุกระจายเสียงเป็นเครื่องมือสื่อสารที่เสนอข่าวสารต่างๆ ในรูปของคำพูด เสียงเพลง ดนตรี ข่าว และรายการสาระประโยชน์ไปสู่ประชาชนได้อย่างกว้างขวางทุกพื้นที่ เนื่องจากวิทยุสามารถแผ่กระจายรัศมีครอบคลุมพื้นที่ จึงสามารถเข้าถึงประชาชนได้ทุกกลุ่ม แม้แต่ประชาชนผู้ไม่รู้หนังสือ หรืออ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ (วิรัช ลภีรัตนกุล, 2532 : 283 - 284) ลักษณะพิเศษที่ทำให้วิทยุแตกต่างจากสื่ออื่น ๆ คือ

สามารถนำติดตัวไปที่ต่าง ๆ ได้ เผยแพร่ข่าวสารได้รวดเร็วเมื่อมีเหตุการณ์เร่งด่วนก็สามารถออกอากาศได้ทันที (กัญญา ศิริสกุล, 2532 : 277 - 279) นอกจากนี้วิทยุกระจายเสียงยังมีบทบาทและอิทธิพลในการพัฒนาส่งเสริมการเรียนรู้ เป็นสื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างชาติและระหว่างบุคคลได้เป็นอย่างดี ทำให้การประสานงานระหว่างรัฐบาลกับประชาชนเป็นไปด้วยดี (นงลักษณ์ สิ้นสืบผล, 2533 : 25) อนันต์ธนา อังกินันท์ และเกื้อกุล คูปรัตน์ (2532 : 108) กล่าวถึงความสำคัญของวิทยุกระจายเสียงในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนว่า ทำให้เกิดการพัฒนาทางด้านภาษา ทั้งด้านการพูด การอ่าน การฟัง และการเขียน

อำเภอเบตง จังหวัดยะลา เป็นอำเภอที่ตั้งอยู่ใต้สุดของประเทศไทย อยู่ห่างจากตัวจังหวัด 133 กิโลเมตร (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2536 : 237) มีเนื้อที่ 1,328.00 ตารางกิโลเมตร พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาสลับซับซ้อน ที่ราบสูง ลุ่มน้ำ และป่าดงดิบ (ศูนย์ข้อมูลจังหวัดยะลา, 2540 : 4) อำเภอเบตงมีประชาชนที่มีความแตกต่างกันในด้านศาสนา วัฒนธรรม และภาษาที่ใช้สื่อสารในครอบครัว คือ ภาษามลายูถิ่นในกลุ่มชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม และภาษาจีนในกลุ่มชาวไทยเชื้อสายจีน (อนุสรณ์ ถึงสุขวงษ์, 2533 : 54) ประชากรในอำเภอเบตงประกอบด้วยกลุ่มชนชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม 50% และชาวไทยเชื้อสายจีน 40% (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2541)

ชาญชัย ชนาวุฒิ (2540 : 18 - 19) กล่าวถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเมืองชายแดนเบตงว่า ประชากรอำเภอเบตงมีความแตกต่างกันทั้งทางด้านภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม จึงเป็นอำเภอที่มีปัญหาค่อนข้างซับซ้อน มีศักยภาพที่หลากหลายและมีเงื่อนไขต่างๆ หลากอย่างต่อการพัฒนา ช่วงเวลาที่ผ่านมากการพัฒนาของอำเภอเบตงเน้นการพัฒนาในด้านเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว จึงก่อให้เกิดปัญหาหลายด้านทั้งความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน การพัฒนาที่สำคัญจึงต้องอาศัยกลไกในการพัฒนาให้ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดความสมดุล ความยั่งยืนของการพัฒนา

สภาพภูมิศาสตร์ที่ตั้งอยู่ห่างไกลจากจังหวัด และการคมนาคมที่มีเส้นทางเข้าออกเพียงทางเดียวของอำเภอเบตง ทำให้เป็นอุปสรรคในการรับข่าวสารจากสื่อประเภทอื่น วิทยุกระจายเสียงจึงเป็นเครื่องมือสื่อสารที่รวดเร็วที่สุดและเหมาะสมมากที่สุดในการเผยแพร่ข่าวสารแก่ประชาชน กล่าวคือ วิทยุกระจายเสียงจะสามารถแพร่ข่าวสารเข้าถึงประชาชนได้โดยตรงมากกว่าสื่อประเภทอื่น เพราะเป็นสื่อที่ตั้งอยู่ในห้องที่การเสนอข่าวสารจึงสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและสามารถสนองนโยบายเพื่อความมั่นคงของรัฐได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้วิทยุกระจายเสียงยังเป็นเครื่องมือแก้ปัญหาด้านการปกครองซึ่งเกิดจากความแตกต่างในเชื้อชาติ และศาสนา ตลอดจนช่วยแก้ปัญหาที่เกิดจากความแตกต่างของภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน อีกด้วย (ดวงทิพย์ วรพันธ์, 2534 : 402)

ดังนั้นอำเภอเบตง จังหวัดยะลา จึงเป็นพื้นที่ที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาพฤติกรรมการรับฟังข่าวทางวิทยุกระจายเสียง ว่าประชาชนรับฟังจากสถานีใด อย่างไร และเพราะสาเหตุอะไร เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานแก่หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ในการวางแผนการประชาสัมพันธ์ทางวิทยุกระจายเสียงให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด คือให้ประชาชนได้รับข่าวสารที่ส่งเสริมการพัฒนาตามนโยบายของรัฐบาล ตลอดจนช่วยให้บุคคลสามารถเรียนรู้ ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมตลอดจนมีคุณภาพชีวิตที่ดี

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีดังต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสาร

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (2538 : 812) ให้ความหมายว่า สื่อสาร หมายถึง " นำหนังสือหรือข้อความฝ่ายหนึ่งส่งไปอีกฝ่ายหนึ่ง " ดวงพร คำบุญวัฒน์ และวาสนา จันทร์สว่าง (2536 : 18) ให้ความหมายโดยอ้างจาก OXFORD ADVANCED LEARNER'S Dictionary of Current English (1974 : 170) ว่า " สื่อสาร " หมายถึง " การส่งต่อ การร่วมกันใช้ หรือการแลกเปลี่ยน ข้อมูลข่าวสาร และความรู้สึกจากที่หนึ่งไปสู่อีกที่หนึ่ง "

มณฑล ไบบัว (2536 : 2) ให้ความหมายโดยอ้างคำกล่าวของ คาร์ล ไโฮฟแลนด์ และคณะ (Carl I. Hovland and Others) ว่า การสื่อสารคือกระบวนการที่บุคคลหนึ่ง(ผู้ส่งสาร) ส่งสิ่งเร้าเพื่อเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลอื่น ๆ (ผู้รับสาร)

วิรัช ลภีรัตนกุล (2532 : 159) ให้ความหมายว่า การสื่อสารคือกระบวนการในการส่งผ่านโดยแสดงออกในรูปของความต้องการ ความปรารถนา ความรู้สึกนึกคิด ความรู้ และประสบการณ์ต่าง ๆ เป็นศูนย์กลางแห่งสถานการณ์และพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่มนุษย์เพื่อให้เกิดผลกระทบต่อพฤติกรรม

ประมะ สตะเวทิน (2527 : 14) ให้ความหมาย การสื่อสารว่า คือ กระบวนการของการถ่ายทอดสาร (Message) จากบุคคลฝ่ายหนึ่งซึ่งเรียกว่าผู้ส่งสาร (Source) ไปยังบุคคลอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งเรียกว่าผู้รับสาร (Receiver) โดยผ่านสื่อ (Channel)

เสถียร เขยประทับ (ม.ป.ป. : 21 - 23) กล่าวถึง กระบวนการสื่อสารว่า มีองค์ประกอบอย่างน้อย 6 ประการ คือ แหล่งสาร สาร ช่องสาร ผู้รับสาร ผลที่เกิดจากการสื่อสาร และปฏิกิริยาสนองตอบ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1) แหล่งสารหรือผู้ส่งสาร หมายถึง ผู้ทำหน้าที่ถ่ายทอดข่าวสารไปยังผู้รับ การสื่อสารจะมีประสิทธิภาพหรือไม่ขึ้นอยู่กับคุณสมบัติของผู้ส่งสารได้แก่ ทักษะในการสื่อสาร ทัศนคติ ความรู้ และ วัฒนธรรม เป็นต้น

2) สาร หมายถึง เนื้อหาของข้อมูลหรือเรื่องราวที่ส่งออกไปยังผู้รับสาร

3) ช่องสาร หมายถึง สื่อในการสื่อสาร เช่น โทรศัพท์ วิทยุกระจายเสียง หนังสือพิมพ์ ฯลฯ
ที่ผู้ส่งสารใช้ส่งไปยังผู้รับสาร

4) ผู้รับสาร หมายถึง ผู้รับข้อมูลหรือเรื่องราว ผู้รับสารอาจเป็นคนคนหนึ่ง คนกลุ่มหนึ่ง หรือเป็นองค์กรก็ได้ ผู้รับสารจะรับสารได้ดีเพียงใดขึ้นอยู่กับทักษะในการสื่อสาร ทักษะคิด ความรู้ และวัฒนธรรม

5) ผลของการสื่อสาร หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นจากการสื่อสาร อาจมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความรู้ ทักษะคิด หรือพฤติกรรมของผู้รับสารได้

6) กระบวนการในการส่งสาร การได้ตอบสนองที่ส่งและการโต้ตอบซึ่งกันและกัน หมายถึง ผู้รับสารมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อผู้ส่งสาร กล่าวคือสามารถเป็นทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสารในเวลาเดียวกัน

วิรัช ลภีรัตนกุล (2532 : 172 - 176) กล่าวถึงอุปสรรคของการสื่อสารว่า การติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพนั้น ผู้ส่งและผู้รับต้องมีความเข้าใจตรงกันหรือเหมือนกัน แต่โดยสภาพความเป็นจริงแล้ว การติดต่อสื่อสารของมนุษย์มีอุปสรรคที่สำคัญดังนี้

1) อุปสรรคทางด้านกลไก คือ อุปสรรคแห่งช่องทางการติดต่อสื่อสารเช่น อุปสรรคของการติดต่อสื่อสารที่เกิดขึ้นจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ วิทยุที่มีเสียงคลื่นรบกวนทำให้รับฟังข่าวสารได้ไม่ชัดเจน

2) อุปสรรคทางด้านภาษา คือ อุปสรรคที่เกิดจากการใช้ภาษาในข่าวสารทำให้เข้าใจยาก หรือเข้าใจความหมายผิดไปไม่ตรงจุดประสงค์ของผู้ส่งสาร

นอกจากนี้ อุปสรรคของการติดต่อสื่อสารอาจเกิดจากภูมิหลังที่แตกต่างกันของผู้ส่งสารกับผู้รับสาร ความแตกต่างทางด้านการศึกษา ความสนใจในข่าวสารแตกต่างกัน ความแตกต่างกันของระดับสมอง ความแตกต่างของระดับภาษาและการใช้ภาษา การขาดความเชื่อถือร่วมกันของคู่สื่อสาร ความแตกต่างกันในปัจจัยต่างๆ เช่น วัย เพศ เผ่าพันธุ์ และชนชั้น ความเครียดทางด้านร่างกายและจิตใจในขณะที่ทำการสื่อสาร สภาพแวดล้อมในช่วงเวลาที่ทำการสื่อสาร การขาดประสบการณ์ที่คล้ายคลึงกัน การขาดโอกาสที่จะตอบโต้ซักถาม ผู้ส่งสารขาดทักษะในการสื่อสาร ผู้รับสารขาดทักษะในการรับสาร และข่าวสารที่สื่อออกไปปราศจากสาระ

สรุปได้ว่า การสื่อสารหมายถึง กระบวนการส่งข่าวสารโดยผู้ส่งสารส่งสารผ่านสื่อไปยังผู้รับสาร เพื่อสร้างความเข้าใจและเกิดการสะท้อนกลับของปฏิกิริยา (Feedback) ของผู้รับสาร การสื่อสารอาจเกิดอุปสรรคได้ทั้งจากกลไกการสื่อสาร ภาษาที่ใช้สื่อสาร คุณสมบัติของผู้ส่งสาร และผู้รับสาร

1.1 การรับรู้ข่าวสารของมนุษย์

แบบจำลองที่อธิบายการรับรู้ข่าวสารของมนุษย์มี 4 รูปแบบสำคัญคือ

1) แบบจำลองของอริสโตเติล (The Aristotelian Model)

2) แบบจำลองลาสเวลล์ (The Laswell Model)

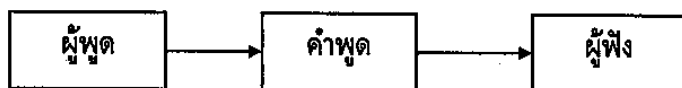
3) แบบจำลองเชิงวงกลมของออสกู๊ดและชเรมม์ (Charles Osgood and Wilbur Schramm Model)

4) แบบจำลองของเดวิด เบอริโล (David Berlo Model)

1.1.1 แบบจำลองของอริสโตเติล

อริสโตเติล (อ้างถึงใน มณฑล ไบบัว, 2536 : 51 - 52) ได้อธิบายถึงการสื่อสารว่ามีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ ผู้พูดหรือผู้ส่งสาร คำพูดหรือสาร และผู้ฟังหรือผู้รับสาร การสื่อสารจึงมีรูปแบบดังนี้

ภาพประกอบ 1 แบบจำลองขององค์ประกอบการสื่อสารตามแนวความคิดของอริสโตเติล

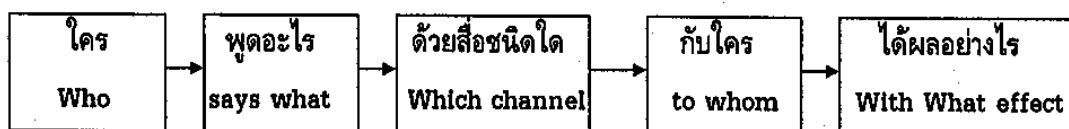
ที่มา : มณฑล ไบบัว, 2536 : 52

ในกระบวนการของการสื่อสาร องค์ประกอบที่สำคัญมีเพียง 3 อย่าง คือ ผู้ส่งสาร หรือผู้พูด คำพูดหรือสาร และผู้ฟังหรือผู้รับสาร การสื่อสารจะบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับเนื้อหาของสาร คือ คำพูด และบทบาทของผู้รับสาร

1.1.2 แบบจำลองลาสเวลล์

ลาสเวลล์ (อ้างถึงใน ดวงพร คำบุญวัฒน์ และวาสนา จันทร์สว่าง, 2536 : 26-27) ได้อธิบายถึงกระบวนการสื่อสารด้วยการพูดว่าประกอบด้วยรูปแบบดังนี้

ภาพประกอบ 2 แบบจำลองของกระบวนการสื่อสารด้วยการพูด ตามแนวความคิดของลาสเวลล์

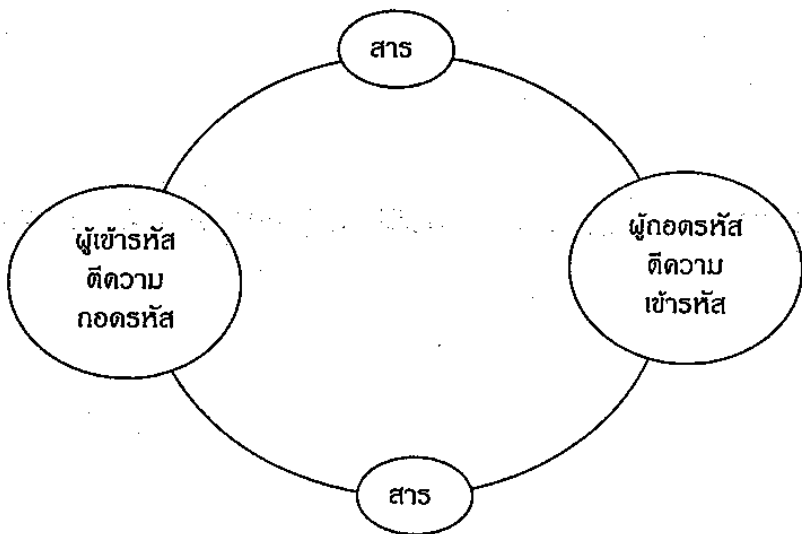
ที่มา : ดวงพร คำบุญวัฒน์ และวาสนา จันทร์สว่าง, 2536 : 26

ในแบบจำลองของลาสเวลล์ กระบวนการสื่อสารด้วยการพูดแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบในการสื่อสารที่จะต้องเชื่อมโยงกันทั้งผู้ส่งสาร เนื้อหาสาร วิธีการถ่ายทอด ผู้รับสาร และสิ่งสำคัญคือการนำเอาการประเมินผลเข้ามาเกี่ยวข้องว่าการสื่อสารมีประสิทธิภาพเพียงใด ซึ่งมณฑล ไบบัว (2536 : 52) ได้อธิบายว่า กระบวนการสื่อสารจะต้องคำนึงว่า ใครคือผู้กำหนดและควบคุมเนื้อหาข่าวสาร อะไรคือเรื่องหรือเนื้อหาสาระของเรื่องที่ถูกสื่อสารออกไป ช่องทางหรือช่องสารคือตัวกลางหรือสื่อที่ข่าวสารถูกส่งผ่านไปยังผู้รับ ถึงผู้ใดคือผู้รับสาร และผลคือสิ่งที่เกิดขึ้นอันเป็นผลมาจากการสื่อสาร

1.1.3 แบบจำลองเชิงวงกลมของออสกูดและชแรมม์

ออสกูด และชแรมม์ (อ้างถึงใน สวนิต ยมภักย์ และ ระวีวรรณ ประกอบผล, 2528 : 29 - 31) ได้อธิบายถึงกระบวนการสื่อสารที่เน้นความสำคัญของทางติดต่อซึ่งเป็นสื่อกลางระหว่างผู้ส่งและผู้รับว่ามีรูปแบบดังนี้

ภาพประกอบ 3 แบบจำลองของกระบวนการสื่อสารผู้กระทำการสื่อสารทั้งสองฝ่ายตามแนวคิดของออสกูด และชแรมม์

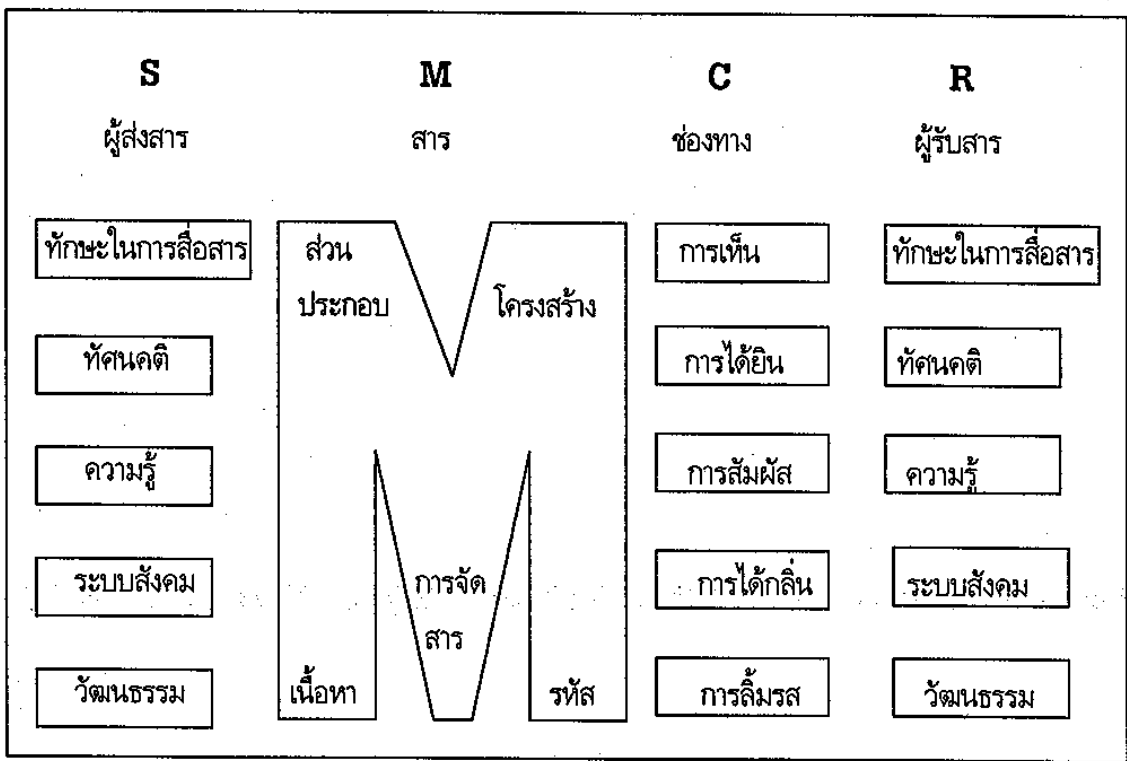
ที่มา : เดนิส แมคเคเวล และสเวน วินดาห์ล, สวนิต ยมภักย์ และระวีวรรณ ประกอบผล, ผู้แปล, 2528 : 30

แบบจำลองการสื่อสารนี้ ชี้ให้เห็นพฤติกรรมของผู้ทำการสื่อสารทั้งสองฝ่าย คือ ผู้ส่งสาร และผู้รับสาร ว่ามีส่วนสำคัญในกระบวนการสื่อสาร กล่าวคือผู้ส่งสาร และผู้รับสาร มีพฤติกรรมกระทำที่เหมือนกันทั้ง 2 ฝ่าย ซึ่งต่างฝ่ายต่างก็ต้องเรียบเรียง ตีความ ให้เนื้อหาข่าวสาร เหมือนกับแหล่งข่าวที่ส่งมาเพื่อการรับสารที่ตรงกัน

1.1.4 แบบจำลองของเดวิด เบร์โล

เดวิด เบร์โล (อ้างถึงใน มณฑล ไบบัว, 2536 : 56 - 59) ได้อธิบายถึงกระบวนการสื่อสารของผู้ส่งสารและผู้รับสารว่าจะต้องอยู่ในระบบเดียวกันจึงจะสามารถเข้าใจได้ ประกอบด้วยรูปแบบดังนี้

ภาพประกอบ 4 แบบจำลองของกระบวนการสื่อสารที่แสดงองค์ประกอบพื้นฐานของการสื่อสาร คือ ผู้ส่งสาร สาร ช่องทาง และผู้รับสาร

ที่มา : มณฑล ไบบัว, 2536 : 57

แบบจำลองดังกล่าวแสดงว่า กระบวนการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร จะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบต่างๆ ทางด้านทักษะคนคิด ความรู้ ระบบสังคม วัฒนธรรม กล่าวคือทักษะคนคิดของผู้ส่งสารที่มีต่อผู้รับสารรวมไปถึงทักษะคนคิดของผู้ส่งสารเองที่มีต่อสาร ระดับความรู้ของผู้ส่งสาร สัมพันธ์กับผู้รับสาร และระบบวัฒนธรรมมีผลต่อการตีความของผู้รับสาร สอดคล้องกับดวงพร คำบุญวัฒน์ และวาสนา จันทร์สว่าง(2536 : 31) ที่กล่าวว่า ผู้ส่งสารและผู้รับสารที่มีทักษะในการสื่อสารไม่เหมือนกัน มีทักษะคนคิด มีความรู้ และวัฒนธรรมที่ต่างกันจะมีพฤติกรรมการสื่อสารต่างกัน

ในกระบวนการของการสื่อสารนั้น การสื่อสารจะสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการมากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับเนื้อหาของสาร และบทบาทของผู้รับสารที่จะต้องมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันทั้งผู้ส่งสารและวิธีการถ่ายทอดด้วย และสิ่งสำคัญอย่างยิ่งคือความเข้าใจในเนื้อหาของสารทั้งผู้ส่งสารที่เป็นผู้ถ่ายทอดและผู้รับสารที่จะต้องตีความให้เข้าใจตรงกัน โดยต้องคำนึงถึงองค์ประกอบพื้นฐานของแต่ละบุคคลทั้งทัศนคติ ความรู้ ระบบสังคม และ วัฒนธรรมด้วย

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิหุกระจายเสียง

วิหุกระจายเสียงเป็นสื่อมวลชนที่มีอิทธิพลในด้านต่างๆ ดังนี้ (วิรัช ลมวิรัตนกุล, 2538 : 180 - 181)

- 1) อิทธิพลทางด้านทัศนคติและค่านิยม มีอิทธิพลอย่างยิ่งในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและค่านิยมต่าง ๆ ได้
- 2) อิทธิพลทางด้านอารมณ์ สามารถปลุกเร้าอารมณ์ให้เกิดความรู้สึก รัก ชอบ เกลียดชัง ต่อต้านได้
- 3) อิทธิพลทางด้านศีลธรรม อาจช่วยยกระดับจิตใจให้สูงขึ้น หรือเสนอสิ่งที่เป็นพิษภัยต่อจิตใจและศีลธรรม ก็ได้
- 4) อิทธิพลทางด้านสติปัญญาและความรู้ วิหุให้ความรู้แก่ประชาชนเพื่อประโยชน์ในการอยู่ร่วมกันในสังคม
- 5) อิทธิพลทางด้านพฤติกรรม ประชาชนมักชอบมีพฤติกรรมเลียนแบบพฤติกรรมที่ปรากฏ หรืออาจมีพฤติกรรมเลียนแบบได้โดยไม่รู้ตัว พฤติกรรมเลียนแบบมีทั้งในด้านบวกและลบ

วิหุกระจายเสียงเป็นสื่อมวลชนที่มีข้อจำกัดบางประการ(เนมาภรณ์ อัจฉริยะกุล, 2535 : 733-734) คือ

- 1) วิหุกระจายเสียงเป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งสารถึงผู้รับได้ด้วยการฟัง ถ้าหากมีอุปสรรคในการส่งสาร สารที่ส่งอาจถึงผู้รับสารได้ไม่สมบูรณ์
- 2) วิหุกระจายเสียงเป็นสื่อที่ส่งถึงผู้รับได้ครั้งละเป็นจำนวนมาก สารที่ส่งไปอาจเป็นที่สนใจของผู้รับไม่เท่ากันขึ้นอยู่กับสติปัญญา ประสบการณ์ ความรู้ บางคนอาจสนใจและรับไว้ได้มาก บางคนอาจไม่สนใจและไม่ต้องการรับสารนั้น
- 3) สื่อวิหุกระจายเสียงเป็นการสื่อสารโดยผู้ส่งสารจะส่งสารตลอดเวลา ผู้ส่งสารไม่มีโอกาสได้รับรู้ปฏิกิริยาสนองตอบของผู้รับได้ในทันที แต่บางกรณีก็อาจรู้ผลตอบกลับทันทีได้โดยทางโทรศัพท์หากผู้รับสารไม่สนใจฟังก็อาจเปลี่ยนคลื่นหรือปิดเครื่องรับ

4) สื่อวิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อที่ต้องใช้สมาธิในการฟังมาก เนื่องจากมนุษย์มีสมาธิในการฟังที่จำกัด แต่ละบุคคลจะมีสมาธิในการฟังแตกต่างกันออกไป

วิทยุกระจายเสียงมีคุณลักษณะและคุณสมบัติแตกต่างกับสื่อมวลชนประเภทอื่น (บำรุง สุพรรณ , 2522 : 1-3) ดังนี้

- 1) วิทยุกระจายเสียงเป็นเครื่องมือประเภทเวลา ผู้ฟังวิทยุไม่มีโอกาสที่จะฟังสิ่งที่ผ่านไปแล้วได้
- 2) วิทยุกระจายเสียงเสนอข่าวสารได้รวดเร็วกว่าหนังสือพิมพ์
- 3) วิทยุกระจายเสียงมีราคาถูกกว่าโทรทัศน์และเลือกรับฟังได้มากสถานีกว่าโทรทัศน์
- 4) วิทยุกระจายเสียงทำให้คนฟังมีความเชื่อมั่นในข่าวสารจากวิทยุว่าเป็นข้อเท็จจริงเบื้องต้น

(Primary Facts) เพื่อจะติดตามหารายละเอียดจากสื่อชนิดอื่นต่อไปได้

สรุปได้ว่า วิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อที่ส่งสารถึงผู้รับได้ด้วยการฟัง โดยสารที่ส่งออกไปอาจถึงผู้รับสารได้ไม่เท่ากันขึ้นอยู่กับความแตกต่างเฉพาะบุคคล และวิทยุกระจายเสียงมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชน

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสถานีวิทยุกระจายเสียงที่สามารถรับฟังได้ในพื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา

สถานีวิทยุกระจายเสียงที่ประชาชนอำเภอเบตง สามารถรับฟังได้มีดังต่อไปนี้

3.1 สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดยะลา ระบบเอฟ.เอ็ม.สเตอริโอมัลติเพล็กซ์ ความถี่ 92 เมกกะเฮิรตซ์ ส่งกระจายเสียงตั้งแต่เวลา 05.00-23.00 น. ดังแผนผังรายการ (ดูภาคผนวก 1 ภาพประกอบ 8)

การกระจายเสียงรายการประเภทข่าวของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดยะลา มีรายการประเภทข่าวในช่วงเวลาดังต่อไปนี้ คือ

- 05.30 น.-06.30 น. ความยาว 60 นาที
- 06.30 น.-07.00 น. ความยาว 30 นาที
- 07.00 น.-08.05 น. ความยาว 1 ชั่วโมง 5 นาที
- 08.05 น.-08.30 น. ความยาว 25 นาที
- 08.30 น.-09.00 น. ความยาว 30 นาที
- 09.00 น.-09.10 น. ความยาว 10 นาที
- 10.00 น.-10.10 น. ความยาว 10 นาที
- 11.00 น.-11.10 น. ความยาว 10 นาที
- 12.30 น.-13.00 น. ความยาว 30 นาที

14.00 น.-14.10 น.	ความยาว 10 นาที
15.00 น.-15.10 น.	ความยาว 10 นาที
16.00 น.-16.10 น.	ความยาว 10 นาที
17.00 น.-17.10 น.	ความยาว 10 นาที
18.00 น.-18.30 น.	ความยาว 30 นาที
19.00 น.-19.30 น.	ความยาว 30 นาที
20.00 น.-20.30 น.	ความยาว 30 นาที
21.00 น.-21.10 น.	ความยาว 10 นาที
22.00 น.-22.10 น.	ความยาว 10 นาที

รวมรายการประเภทข่าว 7 ชั่วโมง

3.2 สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย อำเภอเบตง จังหวัดยะลา ระบบเอฟ.เอ็ม. สเตอริโอ มัลติเพล็กซ์ ความถี่ 93 เมกะเฮิรตซ์ ส่งกระจายเสียงตั้งแต่เวลา 05.30 น. - 23.00 น. ดังแผนผังรายการ (ดูภาคผนวก 1 ภาพประกอบ 9)

การกระจายเสียงรายการประเภทข่าวของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย อำเภอเบตง จังหวัดยะลา มีรายการประเภทข่าวในช่วงเวลาดังต่อไปนี้ คือ

05.30 น.-06.30 น.	ความยาว 60 นาที
06.30 น.-07.00 น.	ความยาว 30 นาที
07.00 น.-08.00 น.	ความยาว 1 ชั่วโมง
08.00 น.-08.30 น.	ความยาว 30 นาที
09.00 น.-09.10 น.	ความยาว 10 นาที
10.00 น.-10.10 น.	ความยาว 10 นาที
11.00 น.-11.10 น.	ความยาว 10 นาที
12.30 น.-13.00 น.	ความยาว 30 นาที
14.00 น.-14.10 น.	ความยาว 10 นาที
15.00 น.-15.10 น.	ความยาว 10 นาที
16.00 น.-16.10 น.	ความยาว 10 นาที
17.00 น.-17.10 น.	ความยาว 10 นาที
19.00 น.-19.30 น.	ความยาว 30 นาที
20.00 น.-20.30 น.	ความยาว 30 นาที

21.00 น.-21.10 น. ความยาว 10 นาที

22.00 น.-22.10 น. ความยาว 10 นาที

รวมรายการประเภทข่าว 6 ชั่วโมง

3.3 สถานีวิทยุองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย จังหวัดยะลา ระบบเอฟ.เอ็ม. สเตอริโอ มัลติเพล็กซ์ ความถี่ 102.5 เมกกะเฮิรตซ์ ส่งกระจายเสียงตั้งแต่เวลา 05.00 น. จนถึงเวลา 24.00 น. เป็นประจำทุกวัน ดังแผนผังรายการ (ดูภาคผนวก 1 ภาพประกอบ 10)

การกระจายเสียงรายการประเภทข่าวของสถานีวิทยุองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย จังหวัดยะลา มีรายการประเภทข่าวในช่วงเวลาดังต่อไปนี้ คือ

05.55 น.-06.05 น. ความยาว 10 นาที

07.00 น.-07.30 น. ความยาว 30 นาที

07.30 น.-07.55 น. ความยาว 25 นาที

08.55 น.-09.05 น. ความยาว 10 นาที

09.55 น.-10.05 น. ความยาว 10 นาที

10.55 น.-11.05 น. ความยาว 10 นาที

12.00 น.-12.30 น. ความยาว 30 นาที

12.55 น.-13.05 น. ความยาว 10 นาที

13.55 น.-14.05 น. ความยาว 10 นาที

14.55 น.-15.05 น. ความยาว 10 นาที

15.55 น.-16.05 น. ความยาว 10 นาที

16.55 น.-17.05 น. ความยาว 10 นาที

19.00 น.-19.30 น. ความยาว 30 นาที

20.55 น.-21.05 น. ความยาว 10 นาที

21.55 น.-22.05 น. ความยาว 10 นาที

22.55 น.-23.05 น. ความยาว 10 นาที

รวมรายการประเภทข่าว 3 ชั่วโมง 55 นาที

3.4 สถานีวิทยุกระจายเสียงประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย

วิทยุกระจายเสียงในประเทศสหพันธรัฐมาเลเซียแบ่งออกเป็น 5 ประเภท คือ (สุรียัม พันเจริญ,

3.4.1 วิทยุกระจายเสียงซึ่งเป็นของรัฐบาลมี 6 เครือข่าย ดังนี้

- 3.4.1.1 เครือข่ายการกระจายเสียงแห่งชาติ (National Network) ส่งกระจายเสียงตลอด 24 ชั่วโมงต่อวัน
- 3.4.1.2 เครือข่ายการกระจายเสียงภาคภาษาอังกฤษ (Blue Network) ส่งกระจายเสียงวันละ 12 ชั่วโมงครึ่ง
- 3.4.1.3 เครือข่ายการกระจายเสียงภาคภาษาทมิฬ (Green Network) ส่งกระจายเสียงวันละ 14 ชั่วโมง 15 นาที
- 3.4.1.4 เครือข่ายการกระจายเสียงภาคภาษาจีน (Red Network) ส่งกระจายเสียงวันละ 13 ชั่วโมงครึ่ง
- 3.4.1.5 เครือข่ายการกระจายเสียงสำหรับเมืองหลวง (Capital City Network) หรือ Ibu KoTa) ส่งกระจายเสียงด้วยระบบเอฟ.เอ็ม. โมโน วันละ 9 ชั่วโมง
- 3.4.1.6 เครือข่ายการกระจายเสียงระบบเอฟ.เอ็ม. สเตอริโอ ส่งกระจายเสียง วันละ 12 ชั่วโมง 15 นาที

3.4.2. วิทยุกระจายเสียงตามสาย Rediffusion ซึ่งเป็นวิทยุกระจายเสียงเพื่อการค้าของเอกชน โดยจัดทำเป็นระบบสายเคเบิล (เสียงตามสาย) มีเฉพาะที่ปีนัง กัวลาลัมเปอร์ และ อีโปห์

3.4.3. วิทยุกระจายเสียง Radio RAAF (Royal Australian Airforce) ของกองทัพอากาศ ออสเตรเลียที่เกาะปีนัง มีรัศมีทำการเฉพาะแต่เกาะปีนัง

3.4.4. วิทยุกระจายเสียงระดับภูมิภาคซึ่งเป็นรายการที่ออกอากาศทางเครือข่ายระดับชาติ ส่งกระจายเสียงจากกรุงกัวลาลัมเปอร์ และออกอากาศจากสถานีส่วนท้องถิ่นที่ปีนัง อีโปห์ โกตาบารู เป็นต้น โดยมีการจัดรายการพิเศษเป็นภาษา Semai และทมิฬ ซึ่งเป็นภาษาท้องถิ่นของชาวพื้นเมืองวันละ 2 ชั่วโมงด้วย

3.4.5. การกระจายเสียงไปยังต่างประเทศ คือ สถานีวิทยุมาเลเซีย (Voice of Malaysia หรือ Suare Malaysia) ทำการกระจายเสียง 9 ภาษา ได้แก่ อินโดนีเซีย อังกฤษ จีน(แมนดาริน) ไทย ฮารบิค ตากาล็อก มาเลย์ และภาษาพม่า จุดมุ่งหมายของการส่งกระจายเสียงภาคภาษาต่างประเทศของมาเลเซีย เพื่อให้ผู้ที่อยู่ในต่างประเทศได้มีความรู้ ความเข้าใจและมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม

สถานีวิทยุกระจายเสียงประเทศสหพันธรัฐมาเลเซียที่สามารถรับฟังได้ในพื้นที่ อำเภอบางตอง จังหวัด ยะลา คือ

สถานีวิทยุกระจายเสียงคลื่น 88.7 MHz Radio Malaysia Kuala Lumpur

สถานีวิทยุกระจายเสียงคลื่น 89.7 MHz Radio Music Kuala Trengganu

สถานีวิทยุกระจายเสียงคลื่น 90.5 MHz Radio 3 RTM Alor Star

อาหมัด กานัง (สัมภาษณ์), 9 เมษายน 2541. ต่วนฮามิ ปาแซ (สัมภาษณ์), 9 พฤษภาคม 2541.

3.1 ประเภทของรายการวิทยุกระจายเสียง

อรุณีประภา ทอมเศรษฐี (2531 : 89 - 90, 200) จำแนกรายการวิทยุกระจายเสียงเป็น 4 ประเภท ดังนี้

- 1) รายการประเภทข่าว
- 2) รายการประเภทความรู้
- 3) รายการประเภทบันเทิง
- 4) รายการประเภทโฆษณา

นภาพรณี อัจฉริยะกุล (2534 : 29 - 34) ได้ชี้ให้เห็นถึงวัตถุประสงค์ในการนำเสนอ รายการต่าง ๆ ดังนี้

รายการประเภทข่าว มีวัตถุประสงค์ในการนำเสนอเพื่อให้ผู้ฟังได้รับรู้เรื่องราว เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อใด และอย่างไร ข่าวสารที่นำเสนอจะต้องเกิดผลต่อเนื่องจากการรับรู้ มุ่งให้เกิดผลในทางบวกเพื่อให้ผู้ฟังนำไปคิด พิจารณา ไตร่ตรอง และตระหนักแล้วนำไปปฏิบัติหรือศึกษาค้นคว้า ปรับปรุง ป้องกัน แก้ไข เพื่อให้เกิดการพัฒนา

รายการประเภทความรู้ มีวัตถุประสงค์ในการให้ความรู้ความเข้าใจที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ เสริมสร้างความรู้ด้านประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ปลูกฝังค่านิยมเพื่อสร้างควมมีเหตุ มีผลสร้างศรัทธาและความน่าเชื่อถือในสถาบันต่าง ๆ อันประกอบด้วย สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และระบอบการปกครองประเทศ เพื่อให้เกิดความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน มุ่งให้เกิดแนวความคิดใหม่ เกิดความคิดสร้างสรรค์ สามารถถ่ายทอดเนื้อหา นั้น ๆ ต่อไปได้ อันจะเป็นประโยชน์ต่อความก้าวหน้าของทั้ง บุคคลและส่วนรวมด้วย

รายการประเภทบันเทิง มีวัตถุประสงค์ในการนำเสนอให้เกิดอารมณ์ ความรู้สึกสนุก เพลิดเพลิน เท่รกลึงที่เป็นสาระน่าคิดเพื่อชักจูงให้ผู้ฟังคล้อยตามแล้วเกิดความเชื่อถือนำไปปฏิบัติตามด้วย เกิดทัศนคติ ค่านิยมที่ดีต่อศิลปะและวัฒนธรรม

3.2 ประเภทเนื้อหาของข่าว

รายการข่าวมีเนื้อหาหลายประเภท คือ (นภาพรณี อัจฉริยะกุล, 2534 : 178) ข่าวในพระราชสำนัก ข่าวจากคณะรัฐมนตรีหรือข่าวบุคคลสำคัญ ข่าวภายในประเทศทั่ว ๆ ไป ข่าวท้องถิ่น ข่าวต่างประเทศ ข่าวพยากรณ์อากาศ และข่าวกีฬา

สุขสวัสดิ์ ภาษิต (2531 : 99) กล่าวว่า รายการประเภทข่าวซึ่งสถานีวิทยุกระจายเสียงจัดเสนอ ให้แก่ประชาชนมีดังนี้ ข่าวในประเทศ ข่าวต่างประเทศ ข่าวกีฬา สาระเชิงข่าว วิจารณ์ข่าว ข่าวเบ็ดเตล็ด ข่าวประกอบเสียง สรุปรายข่าว

สุรินทร์ แปลงประสพโชค (2534 : 205) และ นภาพรณี อัจฉริยะกุล (2534 : 165) กล่าวว่า การเสนอข่าวครอบคลุมรายละเอียดต่าง ๆ ดังนี้คือ ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวการเมือง ข่าวการทหาร ข่าวสังคม ข่าวธุรกิจ ข่าวกีฬา ข่าวการศึกษา และข่าวเกษตรกรรม

อรทัย ศรีสันติสุข (2531 : 124 - 125) กล่าวว่า รายการประเภทข่าว หมายถึง การเสนอข่าวทางวิทยุกระจายเสียง แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

- 1) ข่าวระดับชาติหรือข่าวสถานีเครือข่าย (National Network News)
- 2) ข่าวระดับท้องถิ่น (Local News) รวมทั้งข่าวในประเทศและข่าวต่างประเทศ

3.2 รูปแบบรายการประเภทข่าว

ดวงทิพย์ วรพันธุ์ (2534 : 278 - 279) กล่าวถึง ความยาวและเวลาในการนำเสนอข่าวสาร แบ่งออกเป็นรายการข่าว 5 นาที รายการข่าว 10 นาที และ 15 นาที และรายการข่าวที่ใช้เวลาออกอากาศมากกว่า 15 นาที

สุขสวัสดิ์ ภาษิต (2531 : 311) และสุรินทร์ แปลงประสพโชค (2534 : 260 - 265) จำแนกวิธีการนำเสนอข่าวดังนี้ คือ การรายงานออกอากาศสด การรายงานด้วยการบันทึกเสียง ณ สถานที่เกิดเหตุการณ์ถ่ายทอดข่าว และรายการนิตยสารข่าว หรือรายการข่าวชาวบ้าน

สรุปได้ว่า รายการประเภทข่าวทางวิทยุกระจายเสียง คือ รายการที่เสนอเนื้อหาของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยแยกประเภทได้คือ ข่าวในประเทศ ข่าวต่างประเทศ และข่าวท้องถิ่น มีเนื้อหาครอบคลุมรายละเอียดทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง แบ่งออกเป็นข่าวประเภทต่างๆได้ดังนี้ คือ ข่าวในพระราชสำนัก ข่าวบุคคลสำคัญ ข่าวพยากรณ์อากาศ ข่าวกีฬา ข่าวเกษตรกรรม ข่าวการศึกษา และข่าวบริการ

3.4 แหล่งที่มาของรายการ

จิราภรณ์ สุวรรณวงกกลีภิจ (2534:128) กล่าวว่าแหล่งที่มาของรายการข่าวเป็นปัจจัยที่สำคัญในการเปิดรับฟังข่าวสารสามารถจำแนกแหล่งที่มาได้ 3 แหล่ง คือ

- 1) จากการที่บริษัทผู้จัดและผลิตรายการภายนอก (Syndicate) ซื้อเวลาของสถานีแล้วจัดและผลิตรายการจากห้องผลิตรายการ (Studio) ของตนเองและนำรายการส่งออกอากาศ
- 2) จากสถานีเครือข่าย (Network) หมายถึง มีการถ่ายทอดรายการหรือแลกเปลี่ยนรายการจากสถานีที่เป็นเครือข่ายเดียวกัน
- 3) จากการผลิตรายการของสถานีเอง

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้ ประมวลได้ดังนี้

สมควร กวียะ (2523 : 16-31) ได้วิจัยเรื่องนิสัยการรับข่าวสารของประชาชนในหมู่บ้านชนบทไทย กลุ่มตัวอย่างคือ ประชากรจังหวัดลำปางเป็นตัวแทนชนบทภาคเหนือ จังหวัดกาญจนบุรีเป็นตัวแทนชนบทภาคกลาง จังหวัดขอนแก่นเป็นตัวแทนชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดกระบี่และจังหวัดสงขลาเป็นตัวแทนของชนบทภาคใต้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ผลของการวิจัยสรุปได้ว่าการรับข่าวสารทางวิทยุกระจายเสียงของชาวชนบททุกวัยส่วนใหญ่รับฟังวิทยุทุกวัน ผู้ฟังวิทยุอยู่ในระดับการศึกษาตั้งแต่ไม่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาจนถึงผู้ที่สำเร็จการศึกษาสูงกว่าอาชีวศึกษาขึ้นไป อาชีพของผู้รับฟังวิทยุมีทั้งอาชีพเกษตรกรรม รับราชการ ธุรกิจ และรับจ้าง

สุรพงษ์ โสภนะเสถียร (2532) ได้วิจัยเรื่องการสื่อสารทางการเมืองและการไหลเวียนของข่าวสารในชุมชนมุสลิม สรุปได้ว่า อาชีพเกษตรกรรมมีการรับข่าวสารมากกว่าอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม ภูมิสำเนามีส่วนสำคัญในการเปิดรับข่าวสาร และผู้มีอายุน้อยจะไม่ค่อยมีนิสัยในการเปิดรับแหล่งสาร

กรมประชาสัมพันธ์ (2537 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องความคิดเห็นและความต้องการด้านรายการและข่าวสารทางวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ในเขตพื้นที่ 7 จังหวัดภาคใต้ตอนล่าง (ตรัง พัทลุง สงขลา ยะลา ปัตตานี นราธิวาส และสตูล) ผลของการวิจัยสรุปได้ว่า สถานีวิทยุกระจายเสียงที่กลุ่มตัวอย่างรับฟังมากที่สุดคือ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย รองลงมาคือ สถานีวิทยุองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย สถานีวิทยุทหาร สถานีวิทยุกรมตำรวจ และสถานีวิทยุส่วนราชการอื่นตามลำดับ ส่วนการรับฟังรายการปรากฏว่า รายการประเภทข่าวเป็นรายการที่มีผู้ฟังมากที่สุด รองลงมาคือ รายการประเภทบันเทิง และ รายการประเภทความรู้

อนันต์ ทิพย์รัตน์ และคณะ (2537 : 217 - 220) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาประจักษ์สัมพันธ์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาไทยของชาวไทยมุสลิมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส) ผลของการวิจัยสรุปได้ว่า ชาวไทยมุสลิมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่วนมากชอบฟังสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยระบบเอฟ.เอ็ม. ประเภทรายการ ชอบฟังประเภทบันเทิง รองลงมาคือ รายการประเภทความรู้ และรายการประเภทข่าวสลับบันเทิง

สุจิตติ ชัดียะ (2538 : 169 - 177) ได้วิจัยเรื่องพฤติกรรมการรับข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์ของรัฐ (สทท.11) ของชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้พบว่า รายการโทรทัศน์ที่นิยมดูมากที่สุดเป็นประเภทข่าวและบันเทิง รองลงมาคือ รายการประเภทความรู้ และอาชีพเกษตรกรรมมีความสนใจต่อการเปิดรับสารมากที่สุด ศาสนาและภาษาสื่อสารในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรับสาร ผู้รับสารเพศชายมีพฤติกรรมการรับสาร มากกว่าเพศหญิง และอายุระหว่าง 20-25 ปี จะมีการรับสารมากที่สุด

จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมการรับข่าวสารทางวิทยุกระจายเสียงของประชาชนจะแตกต่างกันทั้งนี้ขึ้นอยู่กับภาษาที่ใช้สื่อสารในครอบครัว เพศ อายุ ศาสนา การศึกษา อาชีพ

เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของผู้รับข่าวสารมีดังนี้

1. ภาษาที่ใช้สื่อสารในครอบครัว

สุทธิ ชัยติยะ (2538:155) ได้ศึกษาพฤติกรรมการรับสารจากสื่อโทรทัศน์ของรัฐ (สทท.11) ของชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้พบว่า ภาษาสื่อสารภายในครอบครัวเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรับสาร กล่าวคือ ผู้รับสารที่ใช้ภาษามลายูท้องถิ่นสื่อสารในครอบครัว มีพฤติกรรมการรับสารปานกลางมีจำนวนมากที่สุด ร้อยละ 77.0 ผู้รับสารที่ใช้ภาษามลายูท้องถิ่นปนภาษาไทยมีพฤติกรรมการรับสารปานกลางมีจำนวนมากที่สุด ร้อยละ 90.9 และผู้รับสารที่ใช้ภาษาไทยสื่อสารในครอบครัวมีพฤติกรรมการรับสารปานกลางมีจำนวนมากที่สุด ร้อยละ 91.7 ภาษาที่ใช้สื่อสารในครอบครัวทั้งหมดนั้นไม่มีพฤติกรรมการรับสารมาก

2. เพศ

ชนวดี บุญลือ (2528 : 25 - 40) ศึกษาการสื่อสารเพื่อการพัฒนาชาวเขา พบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับการเปิดรับสื่อของบุคคล เพศหญิงถูกชักจูงได้ง่ายกว่าเพศชาย และสอดคล้องกับสุชา จันทน์เอม (2524:21) ที่ได้ชี้ให้เห็นความแตกต่างระหว่างเพศว่า เด็กหญิงถูกชักจูงได้ง่ายกว่าเด็กชาย และผู้หญิงเชื่อสิ่งต่าง ๆ ได้ง่ายมากกว่าผู้ชาย

3. อายุ

สมควร กวียะ (2523 : 4, 18) ศึกษาเกี่ยวกับนิสัยการรับข่าวสารของประชาชนในหมู่บ้านชนบทไทย ได้กำหนดอายุของประชากรเป็น 3 วัยด้วยกัน คือ วัยต้น (อายุระหว่าง 15 - 29 ปี) วัยกลาง (อายุระหว่าง 30-49 ปี) และวัยชรา (อายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป) พบว่า คนอายุระหว่าง 15-29 ปี ร้อยละ 33.33 จะรับฟังวิทยุประมาณวันละ 3-5 ชั่วโมง และร้อยละ 19.05 จะฟังมากกว่า 5 ชั่วโมง จำนวนชั่วโมงในการฟังจะลดลงในช่วงอายุต่อ ๆ มา แต่จะเห็นได้ชัดว่าจำนวนชั่วโมงที่คนในวัยต่างๆรับฟังวิทยุเป็นส่วนใหญ่จะอยู่ในเกณฑ์ระหว่าง 1-3 ชั่วโมง และการศึกษาของอัจฉรา ชวีชวีบุญผล (2528 : บทคัดย่อ) เรื่องการศึกษาพฤติกรรมการสื่อสารเรื่องการทำหมันชายของผู้รับบริการทำหมันชายที่สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับการแสวงหาข่าวสารเรื่องการทำหมัน สอดคล้องกับ สุนิรินทร์ ปิณนาโง (2534 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการรับรู้ข่าวสารของประชาชนเขตชนบท และเขตเมืองในอำเภอสาบบุรี จังหวัดปัตตานีพบว่า ประชาชนที่มีอายุน้อยมีการรับรู้ข่าวสาร มากกว่าประชากรที่มีอายุมาก

4. ศาสนา

สุทธิ ชัตติยะ (2538 : 71) ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมกรรมการรับสารจากสื่อโทรทัศน์ของรัฐ (สทท.11) ของชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้พบว่า การนับถือศาสนาเป็นลักษณะของผู้รับสารที่มีอิทธิพลต่อผู้รับสารทั้งในด้านทัศนคติ ค่านิยม คีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม และพฤติกรรมทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม

5. การศึกษา

สุรพงษ์ โสชนะเสถียร (2532 : 73) ได้ศึกษาเรื่องการสื่อสารทางการเมือง และการไหลเวียนของข่าวสารในชุมชนมุสลิมพบว่า ผู้มีการศึกษาน้อยไม่สนใจข่าวสารทางการเมือง ส่วนผู้มีการศึกษาสูงจะสนใจข่าวสารทางการเมือง แต่ในระดับการเปิดรับแหล่งสารผู้มีการศึกษาน้อยจะเปิดรับข่าวสารมาก และจากการศึกษาของ จินตวดี พุ่มศิริ (2528 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการสื่อสารความเชื่อทางศาสนาและความทันสมัยของชาวไทยมุสลิมในอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานีพบว่า ผู้ที่สำเร็จการศึกษาในระดับสูงมีการเปิดรับสื่อมวลชนมากกว่าผู้สำเร็จการศึกษาในระดับต่ำ

6. อาชีพ

ศิริชัย ศิริกายะ (2525:155) ศึกษาเรื่องสื่อมวลชนเพื่อการพัฒนาในเขตเมืองในชนบทพบว่า ความแตกต่างของอาชีพมีผลต่อการรับข่าวสารโดยเฉพาะความบ่อยครั้งในการเปิดรับสื่อมวลชนว่ามากหรือน้อย และสมควร กวียะ (2523:31) ศึกษาเรื่องนี้ด้วยการรับข่าวสารของประชาชนในหมู่บ้านชนบทไทยพบว่า อาชีพภาคเกษตรกรรมฟังวิทยุไม่เป็นเวลา อาชีพนอกภาคเกษตรฟังวิทยุในช่วงเวลาที่แน่นอน

7. ปัจจัยอื่น

พีระ จิรโสภณ (2535 : 437) ศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบในงานนิเทศศาสตร์ ได้ชี้ให้เห็นถึงพฤติกรรมเปิดรับข่าวสารของมนุษย์ว่า มนุษย์เราเลือกเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนโดยมีจุดประสงค์ต่าง ๆ กัน กระบวนการเลือกสรร (Selective Processes) ของผู้รับสาร ได้แก่ การเลือกเปิดรับหรือเลือกสนใจ การเลือกตีความ และการเลือกจดจำในการเลือกเปิดรับหรือเลือกสนใจ มนุษย์เราไม่สามารถที่จะฟังความสนใจไปยังข่าวสารทุกชิ้นในเวลาเดียวกัน การเลือกตีความขึ้นอยู่กับพื้นฐานความเชื่อ ค่านิยม ทัศนคติ หรือประสบการณ์ การเลือกจดจำจะขึ้นอยู่กับความรู้ความเข้าใจและทัศนคติเดิมของผู้รับสาร สอดคล้องกับ นงลักษณ์ สิ้นสืบผล (2533 : 32) ที่ได้เขียนเอกสารหลักการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์ว่า การฟังวิทยุกระจายเสียง มีโอกาสในการเลือกฟัง เนื่องจากมีจำนวนสถานีมากและผู้ฟังสามารถทำกิจกรรมอื่น ๆ ไปพร้อม ๆ กับการฟังทำให้ความสนใจถูกแบ่งแยกได้และรบกวน สันติวงษ์ (2533 : 50, 128) ศึกษาพฤติกรรม

ผู้บริโภครายการตลาดได้ชี้ให้เห็นว่า วัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยม ที่แตกต่างกันทำให้ความสนใจของแต่ละสังคมแตกต่างกันออกไป ความรู้สึกจากภายใน ความต้องการ และค่านิยมของตัวบุคคลที่สร้างสมมาตั้งแต่อดีต มีบทบาทสำคัญต่อความสนใจ และศิริจิต ทุงหว่า (2537 : 54) ได้เขียนเอกสารการประชาสัมพันธ์ และการโฆษณาชี้ให้เห็นว่า ประชาชนมีสมรรถภาพในการฟังสื่อต่าง ๆ ไม่เหมือนกันสาเหตุเพราะ ความสนใจ วัฒนธรรม ประเพณี แตกต่างกัน และกองบริการวิทยการ สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท (2527 : 90 - 93) ศึกษาวิธีการนำเสนอผลงานที่มีประสิทธิผล ได้ชี้ให้เห็นว่าการที่ผู้ฟังจะไว้วางใจหรือมีความเชื่อถือผู้พูด ย่อมขึ้นอยู่กับทัศนคติที่คล้ายคลึงกันและเกิดจากความสนใจพิเศษว่าผู้ฟังมีความสนใจด้านต่างๆ อย่างไร เช่น ชาวที่นำสนใจในระยะนั้น

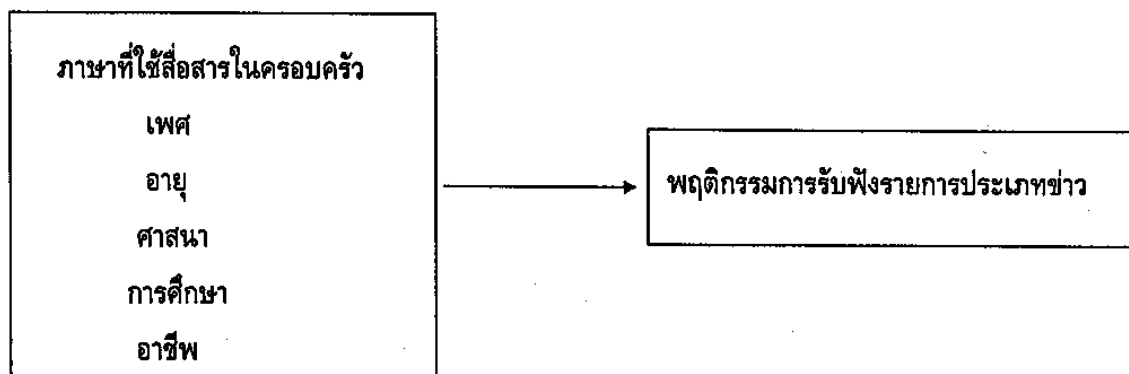
นาภรณ์ อัจฉริยะกุล (2534 : 161) ศึกษาความจำเป็นและประโยชน์ของการแบ่งรูปแบบรายการวิทยุกระจายเสียงพบว่า วิทยุกระจายเสียงส่งสารถึงผู้รับซึ่งจะต้องรับสารโดยการฟัง ดังนั้นผู้ฟังจะต้องใช้สมาธิในการฟัง การใช้สมาธิในการรับฟังของมนุษย์นั้นมีขีดจำกัด แตกต่างกัน ต่างเพศ ต่างวัย ต่างอาชีพ ต่างประสบการณ์ ย่อมมีผลให้สมาธิในการฟังสิ่งเดียวกันได้ผลไม่เท่ากัน

แนวคิดเชิงทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการรับรู้ข่าวสารดังกล่าวแล้ว จะเห็นว่าภาษาที่ใช้สื่อสารในครอบครัว เพศ อายุ ศาสนา การศึกษา อาชีพ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการรับรู้ข่าวสารทางวิทยุกระจายเสียง ผู้วิจัยจึงกำหนดเป็นกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีได้ ดังนี้

กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี (Theoretical Frame)

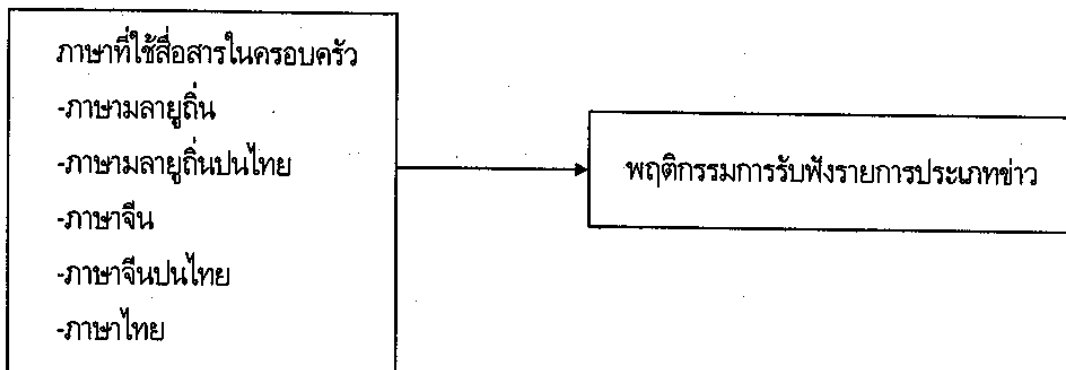
ตัวแปรที่ได้จากการศึกษาแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการรับรู้ข่าวสารของบุคคลสรุปได้ดังนี้

ภาพประกอบ 5 กรอบตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการรับรู้ข่าวสาร

ภาษาที่ใช้สื่อสารในครอบครัวของประชาชน อำเภอเบตง จังหวัดยะลา ซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญอย่างหนึ่งของพฤติกรรมกรรมการรับฟังข่าวทางวิทยุกระจายเสียงสามารถจำแนกได้ดังนี้

ภาพประกอบ 6 กรอบตัวแปรภาษาที่ใช้สื่อสารในครอบครัว

การศึกษาแนวคิดเชิงทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวสรุปได้ว่า พฤติกรรมของการรับฟังข่าวสารมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบหรือตัวแปรดังนี้

ภาษาที่ใช้สื่อสารในครอบครัวที่แตกต่างกันจะมีผลให้พฤติกรรมการรับฟังข่าวสารแตกต่างกัน
 เพศที่แตกต่างกันจะมีผลให้พฤติกรรมการรับฟังข่าวสารแตกต่างกัน
 อายุที่แตกต่างกันจะมีผลให้พฤติกรรมการรับฟังข่าวสารแตกต่างกัน
 ศาสนาที่แตกต่างกันจะมีผลให้พฤติกรรมการรับฟังข่าวสารแตกต่างกัน
 การศึกษาที่แตกต่างกันจะมีผลให้พฤติกรรมการรับฟังข่าวสารแตกต่างกัน
 อาชีพที่แตกต่างกันจะมีผลให้พฤติกรรมการรับฟังข่าวสารแตกต่างกัน

การกำหนดกรอบการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดตัวแปรจากกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีอันเนื่องจากความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวแปรภาษาที่ใช้สื่อสารในครอบครัว เนื่องจากตัวแปรนี้มีความสำคัญต่อการรับฟังรายการประเภทข่าวทางวิทยุกระจายเสียง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ มีดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการรับฟังรายการประเภทข่าวทางวิทยุกระจายเสียงของประชาชนอำเภอบาง จังหวัดยะลา
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของพฤติกรรมการรับฟังรายการประเภทข่าวทางวิทยุกระจายเสียงกับภาษาที่ใช้สื่อสารในครอบครัว โดยมีเงื่อนไขของตัวแปรคุม คือ เพศ อายุ ศาสนา การศึกษา อาชีพ ของประชาชนอำเภอบาง จังหวัดยะลา

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานหลัก (Main Hypothesis) คือ

ภาษาที่ใช้สื่อสารในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรับฟังรายการประเภทข่าวทางวิทยุกระจายเสียง แบ่งออกเป็น 7 สมมติฐานย่อย คือ

1. ภาษาที่ใช้สื่อสารในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับสถานีวิทยุกระจายเสียงที่เลือกรับฟังดังนี้

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยอำเภอเบตง จังหวัดยะลา ผู้ใช้ภาษามลายูถิ่นปักษ์ใต้ไทย ภาษาจีนปักษ์ใต้ และภาษาไทยสื่อสารในครอบครัว จะรับฟังมาก เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มอื่น

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดยะลา ผู้ใช้ภาษาไทยสื่อสารในครอบครัว จะรับฟังมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มอื่น

สถานีวิทยุขององค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย จังหวัดยะลา ผู้ใช้ภาษาไทยสื่อสารในครอบครัว จะรับฟังมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มอื่น

สถานีวิทยุกระจายเสียงประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย ผู้ใช้ภาษามลายูถิ่นและภาษาจีนสื่อสารในครอบครัว จะรับฟังมาก เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มอื่น

2. ภาษาที่ใช้สื่อสารในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับความถี่ในการรับฟังดังนี้

ความถี่การรับฟังรายการข่าวมาก ผู้ใช้ภาษาไทยสื่อสารในครอบครัว จะรับฟังมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มอื่น

ความถี่การรับฟังรายการข่าวปานกลาง ผู้ใช้ภาษามลายูถิ่นปักษ์ใต้ไทย และ ภาษาจีนปักษ์ใต้สื่อสารในครอบครัว จะรับฟังมาก เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มอื่น

ความถี่การรับฟังรายการข่าวน้อย ผู้ใช้ภาษามลายูถิ่นและภาษาจีนสื่อสารในครอบครัว จะรับฟังมาก เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มอื่น

3. ภาษาที่ใช้สื่อสารในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับปริมาณของการรับฟังดังนี้

ปริมาณการรับฟังรายการข่าวมาก ผู้ใช้ภาษาไทยสื่อสารในครอบครัว จะรับฟังมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มอื่น

ปริมาณการรับฟังรายการข่าวปานกลาง ผู้ใช้ภาษามลายูถิ่นปักษ์ใต้ไทย และ ภาษาจีนปักษ์ใต้สื่อสารในครอบครัว จะรับฟังมาก เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มอื่น

ปริมาณการรับฟังรายการข่าวน้อย ผู้ใช้ภาษามลายูถิ่นและภาษาจีนสื่อสารในครอบครัว จะรับฟังมาก เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มอื่น

4. ภาษาที่ใช้สื่อสารในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับรูปแบบรายการข่าวที่รับฟังดังนี้

รูปแบบรายการประเภทข่าวออกอากาศมากกว่า 15 นาที ผู้ใช้ภาษาไทยสื่อสารในครอบครัว จะรับฟังมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มอื่น

รูปแบบรายการประเภทข่าว 10 นาที และ 15 นาที ผู้ใช้ภาษามลายูถิ่นปนไทย และ ภาษาจีนปนไทยสื่อสารในครอบครัว จะรับฟังมาก เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มอื่น

รูปแบบรายการข่าว 5 นาที ผู้ใช้ภาษามลายูถิ่นและภาษาจีนสื่อสารในครอบครัว จะรับฟังมาก เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มอื่น

5. ภาษาที่ใช้สื่อสารในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับแหล่งที่มาของรายการที่รับฟังดังนี้

แหล่งที่มาของรายการข่าวจากบริษัทผู้จัดและผลิตรายการภายนอก ผู้ใช้ภาษามลายูถิ่นปนไทย และ ภาษาจีนปนไทยสื่อสารในครอบครัว จะรับฟังมาก เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มอื่น

แหล่งที่มาของรายการข่าวจากสถานีเครือข่าย ผู้ใช้ภาษาไทยสื่อสารในครอบครัว จะรับฟังมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มอื่น

แหล่งที่มาของรายการข่าวของสถานีเอง ผู้ใช้ภาษามลายูถิ่นและภาษาจีนสื่อสารในครอบครัว จะรับฟังมาก เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มอื่น

6. ภาษาที่ใช้สื่อสารในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับประเภทเนื้อหาของข่าวที่รับฟังดังนี้

ประเภทเนื้อหาของข่าวในประเทศ ผู้ใช้ภาษาไทยสื่อสารในครอบครัว จะรับฟังมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มอื่น

ประเภทเนื้อหาของข่าวต่างประเทศ ผู้ใช้ภาษามลายูถิ่นและภาษาจีนสื่อสารในครอบครัว จะรับฟังมาก เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มอื่น

ประเภทเนื้อหาของข่าวทั่วไป ผู้ใช้ภาษามลายูถิ่นปนไทย และ ภาษาจีนปนไทย สื่อสารในครอบครัว จะรับฟังมาก เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มอื่น

7. ภาษาที่ใช้สื่อสารในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับช่วงเวลาที่รับฟังดังนี้

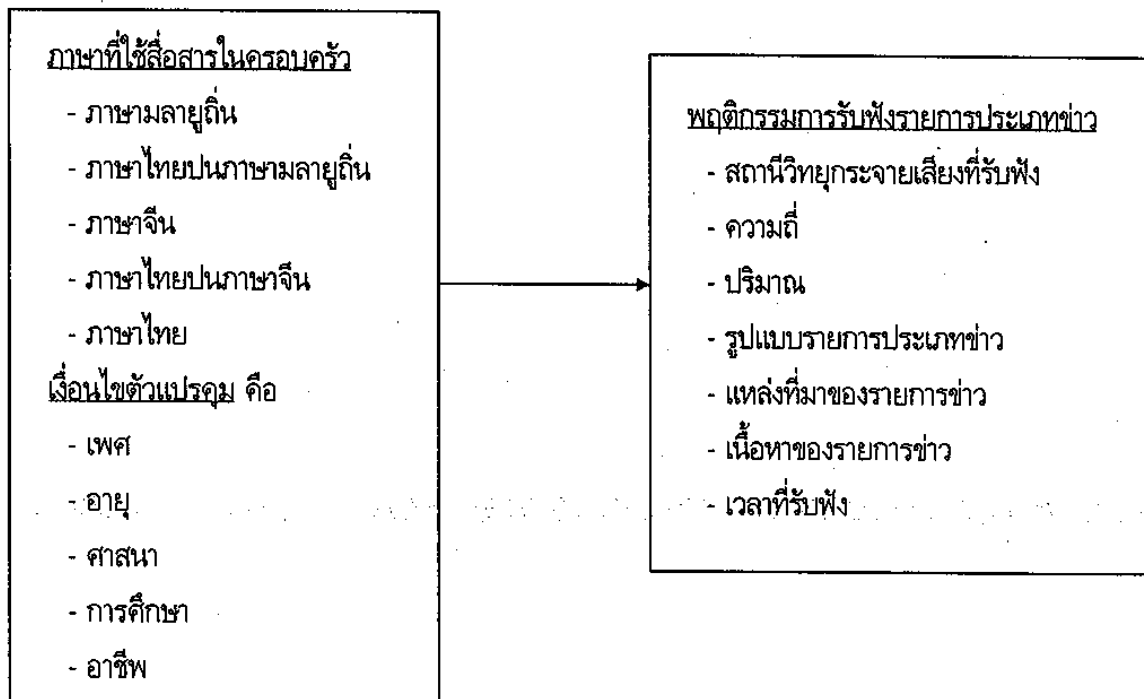
สมมติฐานข้อนี้เป็นเพียงสมมติฐานเชิงพรรณนา (Descriptive Hypothesis) เนื่องจากผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยไม่สามารถได้ข้อมูลอย่างชัดเจน เพียงแต่มีข้อสงสัยว่าน่าจะมี ความสัมพันธ์กัน แต่อย่างไรก็ตามผู้วิจัยก็จะนำผลการศึกษามาทำการทดสอบ

จากสมมติฐาน พฤติกรรมการรับฟังรายการประเภทข่าวทางวิทยุกระจายเสียงของประชาชน อำเภอเบตง จังหวัดยะลา ย่อมขึ้นอยู่กับตัวแปรอิสระ คือ ภาษาที่ใช้สื่อสารในครอบครัว กล่าวคือ ประชาชนที่ใช้ภาษาสื่อสารในครอบครัว ถ้าใช้ภาษาไทยมากเท่าใดย่อมมีพฤติกรรมการรับฟังข่าวสารมากเท่านั้น ดังที่

ชงชัย สันติวงษ์ (2533 : 50, 128), นงลักษณ์ สิ้นสืบผล (2533:32), พีระ จิโรโสภณ (2534 : 437), นภาพรณี อัจฉริยะกุล (2534 : 161) และ ศิริจิต พุ่มหว่า (2537 : 54), ที่กล่าวถึง การรับฟังข่าวสารของผู้รับสารทางวิทยุกระจายเสียงว่า ผู้ฟังวิทยุไม่มีโอกาสที่จะฟังสิ่งที่ผ่านไปแล้วได้ต้องมีสิทธิในการรับฟัง ซึ่งแต่ละคนมีขีดจำกัดแตกต่างกันและจำนวนสถานีมีมากจึงทำให้ความสนใจถูกแบ่งแยกได้ และการเลือกรับฟังข่าวสารมนุษย์เราไม่สามารถที่จะฟังความสนใจไปยังข่าวสารทุกชิ้นได้ในเวลาเดียวกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย (Research Frame)

ภาพประกอบ 7 กรอบแนวคิดการวิจัย

ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

1. ทำให้ทราบพฤติกรรมในการรับฟังรายการประเภทข่าวทางวิทยุกระจายเสียงของประชาชนอำเภอเบตง จังหวัดยะลา เพื่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการประชาสัมพันธ์จะได้ใช้ประกอบการวางแผนทางส่งเสริม สนับสนุน หรือปรับแผนการประชาสัมพันธ์ ให้สอดคล้องกับพฤติกรรมกรรับฟังข่าวสารทางวิทยุกระจายเสียงของประชาชนอำเภอเบตง จังหวัดยะลา
2. สามารถใช้เป็นเอกสารอ้างอิงในการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารของอำเภอเบตง จังหวัดยะลา และผลการวิจัยสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในวงการสื่อสารมวลชนต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ประชาชนและกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนอำเภอเบตง จังหวัดยะลา ซึ่งจากการสำรวจของอำเภอเบตง พบว่าในปี พ.ศ. 2541 มีจำนวนประชากรทั้งหมด 50,723 คน
2. สถานีวิทยุกระจายเสียง คือ สถานีวิทยุกระจายเสียงระบบเอฟ.เอ็ม 6 สถานี ที่สามารถรับฟังได้ในพื้นที่อำเภอเบตงได้แก่
 - สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย อำเภอเบตง จังหวัดยะลา
 - สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย อำเภอเมือง จังหวัดยะลา
 - สถานีวิทยุองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย จังหวัดยะลา
 - สถานีวิทยุกระจายเสียงของประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย ที่สามารถรับฟังได้ในห้องที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา 3 สถานี คือ คลื่นความถี่ 88.7 89.7 และ 90.5 เมกกะเฮิรตซ์

ตัวแปรในการวิจัยมีดังนี้

1. ตัวแปรอิสระ คือ ความแตกต่างในการใช้ภาษาสื่อสารในครอบครัว ประกอบด้วย
 - 1.1 ภาษามลายูถิ่น
 - 1.2 ภาษามลายูถิ่นปนไทย
 - 1.3 ภาษาจีน
 - 1.4 ภาษาจีนปนไทย
 - 1.5 ภาษาไทย
2. ตัวแปรคุม คือ ความแตกต่างระหว่างบุคคลประกอบด้วย
 - 2.1 เพศ
 - 2.2 อายุ
 - 2.3 ศาสนา
 - 2.4 การศึกษา
 - 2.5 อาชีพ
3. ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการรับฟังรายการประเภทข่าวทางวิทยุกระจายเสียง ของประชาชนอำเภอเบตง จังหวัดยะลา คือ สถานีวิทยุกระจายเสียงที่รับฟัง ความถี่ ปริมาณ รูปแบบรายการประเภทข่าว แหล่งที่มาของรายการข่าว ประเภทเนื้อหาของข่าว เวลาที่รับฟัง

การสำรวจงานวิจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมกรรรับฟังข่าวสารพบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่ ศึกษา พฤติกรรมในภาพรวมของรายการประเภทต่างๆ ไม่ได้ชี้เฉพาะความสำคัญของรายการประเภทใดประเภท หนึ่งประกอบกับงานวิจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมกรรรับฟังข่าวสารที่เจาะกลุ่มเป้าหมายท้องถิ่นโดยตรงยังไม่มี ผู้ใดศึกษาวิจัยนอกจากศึกษาในภาพรวม ผู้วิจัยจึงสนใจเลือกศึกษาวิจัยเฉพาะรายการประเภทข่าวทางวิทยุ กระจายเสียงจากเหตุผลดังนี้

- 1) รายการประเภทข่าวมีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตและประชาชนนิยมรับฟัง
- 2) รายการประเภทข่าวของแต่ละสถานีมีเวลาแน่นอนในการออกอากาศ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. พฤติกรรมกรรรับฟังรายการประเภทข่าว หมายถึง การเปิดรับฟังข่าวทางวิทยุกระจายเสียง ของกลุ่ม ตัวอย่างประชาชนอำเภอเบตงที่ศึกษา ผันแปรได้ 2 ประเภท คือ คนที่ฟังข่าวทางวิทยุ และ คนที่ไม่ฟัง ข่าวทางวิทยุ

1.1 คนที่ฟังข่าวทางวิทยุ หมายถึง กลุ่มตัวอย่างที่เปิดรับฟังวิทยุกระจายเสียงในช่วงเวลาการเสนอ ข่าวของแต่ละสถานี

1.2 คนที่ไม่ฟังข่าวทางวิทยุ หมายถึง กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เปิดเครื่องรับฟังวิทยุกระจายเสียง หรือเปิด วิทยุแต่ไม่ฟังรายการประเภทข่าว

2. การรับฟังรายการประเภทข่าว หมายถึง พฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างที่รับฟังข่าวทางวิทยุ เกี่ยวกับ สถานีที่เลือกรับฟัง ความถี่ในการรับฟัง ปริมาณในการรับฟัง ความชอบรูปแบบรายการประเภทข่าว ความชอบแหล่งที่มาของรายการประเภทข่าว ความชอบประเภทเนื้อหาของข่าว และเวลาที่รับฟังในการ เปิดรับฟังรายการประเภทข่าวทางวิทยุกระจายเสียง

3. ภาษาที่ใช้สื่อสารในครอบครัว หมายถึง ภาษาที่ใช้พูดในครอบครัว โดยกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นผู้ระบุ เอง ตามข้อคำถาม แบ่งออกได้ 5 ประเภท ตามลำดับของจำนวนประชากร อำเภอเบตง จังหวัดยะลา ที่ใช้ภาษานั้น คือ

- 3.1 ภาษามลายูถิ่น
- 3.2 ภาษามลายูถิ่นปนไทย
- 3.3 ภาษาจีน
- 3.4 ภาษาจีนปนไทย
- 3.5 ภาษาไทย

4. รายการประเภทข่าว หมายถึง รายการวิทยุกระจายเสียงที่บอกกล่าวรายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เรื่องราว และข้อเท็จจริง เป็นเหตุการณ์ที่อยู่ในความสนใจของประชาชน

5. ความถี่ของการรับฟัง หมายถึง ความบ่อยครั้งของการเปิดรับฟังข่าวทางวิทยุกระจายเสียง แบ่งเป็น 4 ระดับ คือ

5.1 ความถี่การรับฟังมาก คือ ฟังรายการข่าวตั้งแต่ 5 วันขึ้นไปต่อสัปดาห์

5.2 ความถี่การรับฟังปานกลาง คือ ฟังรายการข่าวตั้งแต่ 3-4 วันต่อสัปดาห์

5.3 ความถี่การรับฟังน้อย คือ ฟังรายการข่าวตั้งแต่ 1-2 วันต่อสัปดาห์

5.4 ไม่ได้ฟังวิทยุ

6. ปริมาณของการรับฟัง หมายถึง ความมากน้อยของการเปิดรับฟังรายการประเภทข่าวทางวิทยุกระจายเสียง แบ่งเป็น 4 ระดับ คือ

6.1 ปริมาณการรับฟังมาก คือ ฟังมากกว่า 2 ชั่วโมง 30 นาทีขึ้นไป ต่อวัน

6.2 ปริมาณการรับฟังปานกลาง คือ ฟังตั้งแต่ 1 ชั่วโมง 15 นาที - 2 ชั่วโมง 30 นาที ต่อวัน

6.3 ปริมาณการรับฟังน้อย คือ ฟังตั้งแต่ 5 นาที - 1 ชั่วโมง 15 นาที ต่อวัน

6.4 ไม่ได้ฟังวิทยุ

ปริมาณการรับฟัง ใช้เกณฑ์คำนวณจากเวลาของการเสนอข่าวดังนี้

สวท. เบตง ใช้เวลาเสนอข่าวทั้งหมด 6 ชั่วโมง

สวท. ยะลา ใช้เวลาเสนอข่าวทั้งหมด 7 ชั่วโมง

อสมท. ยะลา ใช้เวลาเสนอข่าวทั้งหมด 3 ชั่วโมง 55 นาที

รวมทั้งหมด 1,015 นาที หากค่าเฉลี่ยได้ 338 นาที เท่ากับ 5 ชั่วโมง 38 นาที

การรับฟังข่าวมาก = $1/2$ ของการเสนอข่าว = 2 ชั่วโมง 30 นาที

การรับฟังข่าวปานกลาง = $1/4$ ของการเสนอข่าว = 1 ชั่วโมง 15 นาที

การรับฟังข่าวน้อย = $1/10$ ของการเสนอข่าว = 30 นาที

การคำนวณเวลาของการรับฟังข่าว คิดประเมินจากเวลาตามความเป็นจริงในการเสนอข่าวแต่ละ

7. รูปแบบรายการประเภทข่าว หมายถึง

1.1. ความยาวหรือเวลาในการนำเสนอรายการข่าว แบ่งเป็น 3 รูปแบบได้แก่

7.1.1 รายการข่าว 5 นาที

7.1.2 รายการข่าว 10 นาที ถึง 15 นาที

7.1.3 รายการข่าวที่ออกอากาศมากกว่า 15 นาที

7.2. วิธีนำเสนอรายการประเภทข่าวมี 4 รูปแบบดังนี้

7.2.1 การรายงานออกอากาศสด คือ การรายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทันที

7.2.2 การรายงานด้วยการบันทึกเสียง ณ สถานที่เกิดเหตุ คือ การบันทึกเทปเหตุการณ์ ณ สถานที่เกิดเหตุแล้วนำเทปการบันทึกออกอากาศที่ห้องส่งกระจายเสียง

7.2.3 การถ่ายทอดข่าว คือ การรับข่าวสารจากสถานีเครือข่ายหรือการรับข่าวสารจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรุงเทพมหานคร

7.2.4 รายการนิตยสารข่าวหรือรายการข่าวชาวบ้าน คือรายการประเภทข่าวที่ใช้กลวิธีการเสนอข่าวที่ดึงดูดความสนใจและเป็นกันเองกับผู้ฟัง ประกอบด้วย ข่าวอ่าน ข่าวประกอบเสียง การสัมภาษณ์ การรายงานข่าว การวิเคราะห์วิจารณ์ข่าว หรือการใช้เสียงเพลงประกอบด้วย เพื่อให้รายการมีความหลากหลาย (Variety) รายการประเภทนี้ อาจจะมีความยาว 30 นาที หรือ 1 ชั่วโมง (สุรินทร์ แปลงประสพโชค, 2534 : 265)

8. แหล่งที่มาของรายการข่าว มีที่มา 3 แหล่ง

8.1. บริษัทผู้จัดและผลิตรายการภายนอก

8.2. สถานีเครือข่าย

8.3. สถานีผลิตรายการเอง

9. ประเภทเนื้อหาของข่าว

9.1. ข่าวในประเทศ ครอบคลุมเนื้อหาทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง

9.2. ข่าวต่างประเทศ ครอบคลุมเนื้อหาทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง

9.3. ข่าวทั่วไปได้แก่ ข่าวพยากรณ์อากาศ ข่าวเกษตรกรรม ข่าวกีฬา

10 อายุ หมายถึง อายุของประชาชนนับตามปีปฏิทิน จนถึง พ.ศ. 2541 โดยแบ่งช่วงกลุ่มอายุตามโครงสร้างประชากรด้านอายุ (ดุขฎิ กาทิอ่อนศรี, 2528 : 108) ดังนี้

10.1. อายุระหว่าง 15-25 ปี

10.2. อายุระหว่าง 26-35 ปี

10.3. อายุระหว่าง 36-45 ปี

10.4. อายุระหว่าง 46-55 ปี

10.5. อายุระหว่าง 56-59 ปี

11. ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาชั้นสูงสุดของผู้รับฟังรายการประเภทข่าวทางวิทยุกระจายเสียง แบ่งเป็น

11.1. ระดับต้น คือ ผู้ที่ได้รับการศึกษาระดับต่ำกว่า ม.3 หรือเทียบเท่า

11.2. ระดับกลาง คือ ผู้ที่ได้รับการศึกษาระดับ ม.3-ม.6 / ป.กศ.ต้น หรือเทียบเท่า

11.3. ระดับสูง คือ ผู้ที่ได้รับการศึกษาระดับ ป.กศ.สูง /ปริญญาตรี หรือเทียบเท่า หรือสูงกว่า

12. อาชีพ หมายถึง งานหลักที่ประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทำเพื่อหารายได้เลี้ยงชีพ แบ่งออกเป็น 7 ประเภท คือ รับราชการ ค้าขาย ลูกจ้าง ทำสวน นักเรียน รับจ้าง และแม่บ้าน